

Havent passat a través de l'àrab, aquest ho pronunciava *nā-* amb una voc. intermèdia entre les nostres *e/a*, fins i tot —davant les consonants «solars» *g* i *r* de l'àrab— el timbre s'acostaria més a l'última; i com passa sovint en toponímia, el nom es posà en plural, designant les pdes. que integraven el terme; però l'àrab donava gran aplicació toponímica al seu dual: d'aquí *negrân(i)* en dual, (potser per les dues partides més importants del *Rept.*, *Negran* (p. 332) junt amb *Nagral* (en singular) (pp. 431 i 468) que són les dues formes en què hi figura.

HOMÒNIMS. *Pou de la Negral*, te. Cervera del Maestrat (XXVIII, 124.9); és xocant el femení: potser seria per encreuament amb un nom *La Font Negral*, (com sigui que pous i fonts sovint es confonen en terres seques); o suposàriem transmissió àràbiga (com en el nom del poble de Negrals): *an-nāgral* amb art. àrab, i nou article *l'Anegral*.

Aquest nom es troba també a la Catalunya Nord: *El Negral*, partida d'Espirà de l'Aglí, vora uns serrats anomenats *Els Puigs Negres* (XXV, 138.7).

Sospito, però, que *Negrales* fou NL especialment mossàrab, i amb la *a* pron. *ā* pels moros (darrere *gr* «consonants solars») així ens explicariem la *o* i *e* de *Negroles* partida del Poblenou de Benitatxell (XXXIV.72.3); i així mateix la *q* arabitzant de *Nequeroles*, de Benidorm (on només em consta com a cogn. propi d'allí: *BDLC* XII, 1922, 325); llur oclusiva solen imitar-la els àrabs amb llur oclusiva (fortis sonora *q*); potser també passà pel filtre àrab el nom *Torreta de(l) Neroles*, te. de Cubells (XLVI, 46.44, i cota 490 de l'*IGC*): com sigui que la zona de Balaguer, llargament defensada pels moros, fou un altre nucli d'arabització toponímica i mossarabisme.

En altres zones, també sotmeses a l'arabització, sembla haver-hi un nom paral·lel si bé de forma corresponent al cat. *negrall* 'clap de vegetació formant grossa taca negra'; però allí, davant la palatal *-yl*, la *ā* passaria a *ā* i seria imitada en català per *é*, *Negrell*: «*monte Negrelli*» afrontació de Vallcanera, en els Ports de Tortosa, segons doc. de 1238 (L. dels *Priv.* d'Ulldecona, p. 223); en part s'hi conservaria la *-o* mossàrab: «serram de *Monte Negrello*», a. 1250 en les afr² del vast terme antic de Morella, entre Sorita i Torre d'Arques (*BSCC* XIV, 134, xv, 116). *El negreño* pda. de Planes d'Alcoi (XXXIV, 138.3). I també en el plural fem.: *Negrelles* pda. de Fortaleny (XXXI, 674.6).

El nom *Negret* que trobem en molts llocs del P. Val. i de les Illes sembla resultar d'un mer diminutiu català de l'adj. *negre*. I en part deu ser així, però costa de creure tanta difusió d'una mera expressió de tipus afectiu, majorment quan la veiem ja documentada des del temps la Conquesta; i ens recordem dels diversos topònims *Claret* i *Albet*, que hem

trobat en gran nombre en la nostra toponímia, formats amb el sufix col·lectiu *-et* (del ll. -*ĒTUM*), expressant esteses de terreny de color blanquinós o clar; tal com *Negrals* i *Rojals* es formaren amb el sufix col·le. *-ALES* com designació de paratges de tals colors; en efecte, veiem descendents d'un col·lectiu **NIGRĒTUM*, amb *-d-* inequívoca, en la toponímia castellana: *Negredo*, mun. del p. j. de Sigüenza (Guadalajara), i *El Negredo* (notem l'ús amb article) en el de Riaza (prov. Segòvia).

Ara bé *Negret* «lugar» amb unes mines, prop de Biar (SSiv. 313 ha castellanitzat *Negrete*) figura com *Torre Negret*, en el *Rept.* (pp. 340 i 491) com alq. de Beneixama; i amb el nom de *Negret* fou admès l'a. 1280 a fur de València (*EEMCA* III, 272); deu ser el mateix la *Sierra Negrete* que els mapes posen entre Xelva i Utiel, i ja figura escrit així mateix en el memorial governamental de c. 1600 (*El Arch.* IV, 375a2f.). En *Negratin*, veïnat prop de Baza (prov. Granada) em sembla veure un pl. àrabic *nigrafin* format amb *-in*, desinència del pl. àr., sobre un mossàr. **Negreto*.

Enumero sumàriament: *El Negret*, a Cabanes de l'Arc (XXIX, 124.11); barranc *del Negret* a Catadau (XXX, 169.25); *morro del Negret* a Agost, enfront i contrastant amb *El Roget* del mateix terme (XXXVI, 47.24ss.). Fila del *Negret* o *dels Negrets*, caigudes de la sèquia del Rei, a la pda. de Benimassot (a Creu Cuberta te. València). Un altre a Piles (XXXIII, 3.165).

Cap Negret coronat per un castell antic, te. d'Altea (Mateu Llopis, *El P. Val.* 55); i un altre *Cap Negret* a Eivissa (n° 22.52 i 136, de la nomenclatura costera d'aquesta illa). A Mallorca *Cova dels Negrets* a Sta. Eugènia, i sengles *Can Negret* a Alaró i Benissalem.

NERE, NERA. Variant en el descabdellament fonètic de l'adj. llatí NIGER / NIGRA / NIGRUM, que com és sabut no és sols la generalitzada en l'it. *nero*, sinó també la predominant en la majoria dels parlars occitans: *neir*, *nere*: a la V. d'Aran riu *Nere*, *Serra des Neres* etc. Però l'àrea d'aquesta variant sobreixí cap al Nord del nostre domini.

Sobretot en les comarques pirinenques: Fener i *Font-de-la-Nera* a prop de Boí, que sembla resultar d'una dissimilació de *fontana-nera* (*TopVBoí* II, 8); *Las Neras* a l'alta Ribagorça (prop de Senyiu; Fita, *BRAH* IV, 225); Bony de *les Neres*, gran pic d'Andorra, entre Encamp i Ordino (cf. *Nerill* ape. a l'art. *Erill*, inconnex).

Plananera, cpt. ja soldat, avui nom d'un vell mas, que vaig oir (*ā plananērā*) a l'alta vall de Prats de Molló passant-hi 1931, cap al peu de Costabona, entremig de Perafeu i La Grevodella, prop del capdamunt de la vall de Prats; ja com afr. en un vell doc. de 1305 (si bé amb err. *t* per *r*, en la còpia de 1643): «et versus *bacum* ['coſtat obac de la vall'] ad caput superius de *Plana Neta* et ad collum inferius d'en